

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos polt az egyszerű 20 f.;
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, december 10.

Eredményesen folynak északi harcaink.

Budapest. A főhadiszállásról jelentik: Nyugat-Galiciában támadásunk folyamatban van.

Lengyelországban déli arcvonalon nyugalom van. Ellenség szakadatlan támadásai Pietrokov vidékén, miként eddig, most is megtörnek a szövetségesek szívósságán. Utolsó héten csupán a mi csapataink itt 2800 oroszot ejtettek foglyul.

Feljebb északra németek eredményesen folytatják hadműveleteiket. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Oroszok a Kárpátokban.

BUDAPEST. Hivatalos helyekre érkezett jelentések szerint az oroszoknak zempleni újabb előrenyomulási kísérlete sikertelen. Csapataink feltartóztatták az előretört ellenséget és a galíciai határig visszaszorították. Sárosban is utjukat álltuk az oroszoknak. Beregben tegnap jelentéktelen erők mutatkoztak és az első összeütközés után határontúlra visszahúzódtak. Máramarosban a betörési kísérletet Toronyánál megfújtottuk.

A szövetségesek sikeres támadása Dél-Lengyelországban.

BERLIN. A nagy főhadiszállásról jelentik: Kelet-Poroszországban nincs újabb hír.

Észak-Lengyelországban csapataink közeli érintkezésben állnak az oroszokkal, kik Marga folyótól keletre nagyon megerősített hadállásban helyezkedtek el. Lovicsért tovább folynak harcok.

Dél-Lengyelországban osztrák-magyar csapatok és a mi csapataink vállvetve újabb sikeres támadásba mentek át.

Helyzet a nyugati harctéren.

BERLIN, december 9. A nagyfőhadiszállás jelenti: Rheimstől nyugatra Pecherich-fermet, noha erről is genfi dobogó lengett, csapataink kénytelenek voltak bombázással felgyújtani, mert repülőgépek útján kifogástalanul megállapították, hogy közvetlenül az épület mögött francia nehéz üteg rejtőzködött.

Franciaiaknak Souain környékén és Varennes és Vauquois helységei irányában, argonnei erdőség keleti szélén ellenünk intézett támadását, ellenségnek veszteségeket okozva, visszavertük. Argonnei erdőségben magában különböző pontokon tört nyertünk. Eközben foglyokat ejtettünk.

Nancytól északra folyt harcoknál, melyekről tegnap tettünk említést, franciaiknak erős veszteségeik voltak, a mi veszteségünk aránylag csekélyek voltak. Legfőbb hadvezetőség.

A dicső ezredek.

Arad, december 9.

(Levél egy aradihoz.) Hiába: a háboru alatt se tudunk annyira összeforradni, hogy a lokalpatriota érzés teljesen kivesszen belőlünk. Alig telik meg a szívünk a büszkeséggel, a melyet a hadsereg magyar ezredeinek dicsősége, fényes haditettei fölött érezünk, a tetejét belepí egy más gondolat: hát a mi ezredünk... A kaposváriak önfeláldozó hősiességéről legendák szólnak; a pécsi bakák vitézségük jutalmául megkapták a Hindenburg-nevet; a debreceni ezred bravurjához a trónörökös, a vezérkari főnök s a hadsereg legelőkelőbbjei gratulálnak. Hát a harminchármasok? Vajjon a novarai dicsőséggel lezáródik az ezred fényes krónikája? — írja Ön.

Azt lehetne felelni erre: a legjobb hadsereg se állhat csupa olyan katonából, hogy valamennyit vitézségi érdemmel lehetne kitüntetni. A bátrak és kiválóak mellett, a kiknek alkalmuk is nyílt a rendkívüli vitézség, a harcbeli leleményesség érvényesítésére, a bravurokra, szükség van a kötelességteljesítés szürke, néma oszlopaira. A katonák, a kiket nem ér kitüntetés, olyanok, mint a nagy épület kövei, a melyek egybeolvadnak, külön-külön föl nem ismerhetők, s mégis valamennyiükből lett az erős, hatalmas palota. Milliós és millió egybetapadt, szilárdan összefogó katonákból lesz a győzelem dicsősége s a ki Isten segítségével közülük hazajön, azt egyformán megilleti a hála, a dicsőség, akár vitézségi érdem hoz haza, akár csak egy jeltelen, megviselt egyenruhát. Ugyanigy van a hadsereg csapattestivel. Némelyiket a véletlen, a parancsnok merészsége, vagy más körülmények oly hadállásokba juttatnak, a melyből kemény csapást üthetnek az ellenség jelentős csapatán. Lelke-

sítő dolog s adná a magyarok Istene, ha minél több ezredünk és zászlóaljunk éreztethetné az oroszokkal, meg a szerbekkel a mi hadseregünknek ilyen erényeit! De azért a hadjárat sorsa érdekében kevesebbet tett az az ezred, vagy az a dandár, a mely egy nagyobb hadoszlopban becsületesen teljesítve nehéz feladatát, annak sikeres előnyomulását, fontos mozdulatát, döntő csapását elősegítette?

A kitüntetett katonák megbecsülése mellett ne becsüljük alá a névtelen hősök tömegeit és amikor egyes ezredek megérdemelt megtiszteltetéséről olvasunk és beszélünk, ne kicsinyeljük a többieket, amelyekben ugyanolyan bátor, derék és kitartó katonák küzdenek. Ha ők hiuság nélkül, köszönetet és kitüntetést nem várva, a kötelességteljesítés hatalmas érzése alatt, viselik a harotér nélkülöléseit, járják a halálveszedelmek ösvényeit, ontják a vérüket, — akkor a mi hiuságunk nyugodtan félreállhat.

És azután, — sajnos, nem vagyunk még a végén a háborúnak. Az emberek azt mondják: hogy mindenki elhalad életében a boldogság mellett; csak nem mindenik veszi észre. A háboruban járó ezredek mindegyike elhalad a dicsőség tölgyei alatt. Mindegyikre vár az alkalom, amely ép annyira szükséges a nagy haditettekhez, mint a vitézség és a harci ügyesség. Ha ennek az alkalomnak napja fölragyog a mi bakáink, a derék harminchármasok előtt, azok ép úgy kitüntetik magukat, mint a mi honvédek az első przemysl-i ostromnál. A legényei, ha nem egy nyelvre születtek, csodálatos testvériségben olvadnak össze a csatamezőn; ha tenni kell, nem marad el közülük a körösménti a Maros völgyéről való mellé.

Ne legyünk se türelmetlenek, se igazságtalanok. A mi katonáinknak is része van a napról-napra érő báberokban, amelyek az osztrák-magyar hadsereget az egész világ előtt megilletik; az ő lelkük bátorsága, az ő testük fáradtsága által is percről-percre közelebb jutt hozzánk a győzelem. És higgyük meg fog adni nekik is az alkalom, amidőn a novarai dicsőség mellé új csatának nevét szerzik meg az ezred fénylő emlékei mellé!

Az orosz generálisszimusz.

(Nikolajevics Miklós nagyherceg élete. — Fővezér, aki nem ért a hadvezetéshez.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 9.

A nagy északi küzdelem ráirányítja az egész világ figyelmét azokra a férfiakra, akik most Lengyelországban népek soraát intézik, nem utolsósorban Nikolajevics Miklós nagyhercegre, az orosz hadak főparancsnokára.

Nikolajevics Miklós nagyherceg képességeiről a katonai szakértők soha sem voltak valami nagy véleményen. Az események azt mutatják, hogy nem hivatott arra a vezető szerepre, amely neki jutott. A nagyherceg ugyan testestől-lelkestől katona, de nem minden katona alkalmas arra, hogy egy milliós sereget vezessen. A nagyherceg különben 1856. november 18-án született, fia annak a Nikolajevics Miklós nagyhercegnek, akit II. Sándor cár a török háborúban állított a sereg élére, de annyira alkalmatlannak bizonyult, hogy a vezérést csak névleg tartotta meg.

Nikolajevics Miklós nagyherceg szigorúan katonai nevelésben részesült a 1877-ben Radetzkai tábornok vezérkarához volt beosztva. A Sipka-szorosnál a Plevnánál vitézségével kitűnt, úgy, hogy nagybátyja, I. Vilmos német császár a porosz Pour le mérité érdemrenddel tüntette ki. A török háború után lépésről-lépésre, gyorsan emelkedett. Több évig, mint ezredes és mint a cár szárnysegéde, parancsnoka volt a nagyon előkelő lovas-gárdának. Akkoriban lovagolni tanította a mostani. II. Miklós cárt a azóta nagy hatással van unokájára, akit akaratérő és testi nagyság dolgában messze túlszárnnyal.

Soha sem tartozott azokhoz a nagyhercegekhez, akik csak mulatsághoz látják az élet útját. 1890-ben a II. gárdadivízió parancsnoka, 1895-ben pedig főszárnysegéd és a lovasság főfelügyelője lett. 1905-ben ugyiszólván korlátlan katonai hatalmat helyezett közébe a cár, a mennyiben a honvédelmi tanács elnökevé, nem sokkal később pedig a pétervári katonai kerület parancsnokává nevezte ki. Ő volt tulajdonképpen az egyetlen ur, az uralkodó Oroszországban, mérhetetlen becsülgya azonban többre ösztönözte: a világtörténelemben akarta megörökíteni nevét és ez csak háború útján volt lehetséges. Ezért Nikolajevics Miklós nem a páncsliavizmus kedvéért, nem is Auszria-Magyarország, vagy Németország elleni gyűlöletből, hanem magának a háborúnak kedvéért éveken keresztül csörtette kardját.

Amikor a háború elején az oroszok benyomultak Keletporoszországba, szavahiheő tanuk állítása szerint már Felségnek oimeztette magát. Becsvágyát felesége, Anasztázia montenegrói hercegnő még csak fokozza. Anasztázia nagyhercegnő mindig rajongója volt a páncsliavizmusnak és a nagyszerb propagandának.

Az orosz centrumot

áttörték.

(A lodzi győzelem stratégiai jelentősége.

— Az orosz balszárny helyzete. — Hindenburg haditerve.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 9.

Moraht őrnagy, a Berliner Tageblatt katonai munkatársa írja:

— A lodzi győzelmet nehezen vívták ki, de azután annál nagyobb eredménnyel járt a győzelem. Az oroszok ottani frontját északi, nyugati és délnyugati irányban visszavetették és az orosz centrum áttöréséből a legjobb eredményeket merithetik a küzdelmek további lefolyása tekintetében.

Amikor a legfőbb hadvezetőség bal szárnyunk seregeinek Lengyelországban az északi és délről odavetett orosz tömegek elleni eredményes keresztültörése után helyzetünket normálisnak jelezte, úgy beszélt, mint az orvos, aki egy kedvező lefolyású krízist figyel meg. Az orosz erőhullám megmozdulása krízist jelentett, de szerencsére ezúttal nem tudott olyan erővel hatni, mint Ivangorodnál, ahol az ellenséges tömegek támadó terveink ideiglenes föladására kényszerítettek. Stratégiai offenzívánk akkor stratégia visszavonulássá változott. Ez alkalommal azonban Hindenburg hadvezéri tudományának hatalmasabb erő állt rendelkezésére és ez biztosította a krízis kedvezőbb lefolyását. Néhány napig Hindenburg seregei védekező álláspontot foglaltak el. Az orosz főhadiszálláson tartózkodó francia haditudósítók egymásután küldték jelentéseiket Párisba arról, hogy a német keleti haderő Lodznál és attól északra milyen hatalmasan megerősített vonalat foglalt el. Nyilvánvaló azonban, hogy a német hadvezetőség nem tette az egész front feladatává a védekezést. Az oroszok még december 5-én is tartottak attól, hogy jobb szárnyuk átkarolásba kerül. Hindenburg azonban sikeresen megtartotta seregei egyrészének az eredményes operációkhoz szükséges mozgási szabadságát és nem engedte, hogy makacs defenzívára kényszerítsék és erőit abban lekossák. Centrumának Lodz körül létesített tereperősítései csak arra voltak szükségesek, hogy kifáraszták az orosz előretörést és az ellenséget jelentős veszteségekkel visszavonulásra kényszerítsék. Mindaddig pedig, amíg a német balszárny a Visztulától délre Lovicsnál és Lovicstól északra könnyen mozdulhatott tetszés szerinti irányba, addig az oroszok nem érezhették szabadnak és tehermentesnek Lodznál álló centrumukat.

Mint azt már az eddigi rövid hivatalos jelentésekben is meg lehet állapítani: Hindenburg hadműveleti terve sikerült. Lodznál, amelyet csapataink december 6-án foglaltak el, olyan győzelemről beszélhetünk, amelyet — ha a Lovicstól északra eső vidéktől a Visztula felső folyásánál Krakó-Tarnowig terjedő egész harcfrontot tekintjük — következményeiben joggal nevezhetünk stratégiai áttörésnek. Végérvényesen természetesen csak akkor mondhatjuk el ezt, ha az orosz visszavonulást a német hadsereg üldöző előretörése is követi és ha az előretörő német centrum elég erős arra, hogy az áttört orosz front déti és északi seregréseit behajlásra kényszerítse. Ez a lehetőség ugyanakkor megvan és ez esetben betetőzése lesz Hindenburg haditerve, amely mindig rugalmasan simul a helyzethez. Kezdetben például

balaszárnyunk előrenyomulása a Kutno, Plozk és Lovics melletti győzelmekkel döntő átkarolását helyesbe-kilátásba az oroszok jobb szárnyának. Az orosz hadmozdulatok következtében most a nagyarányú áttörés végrehajtása vált szükségsszerűvé. Ezúttal is a helyzet gyors fölismerése és a villámgyorsan történő elhatározás adta meg az alapot Hindenburgnak a sikerhez. Éppen ezért nincs okunk kételkedni a következő és valószínűleg záróeseményekben: az üldözésben és az orosz főhaderő visszahajlásában és szétszakításában.

Abban a hatalmas bázisu felvonulásban, amelyet mi és szövetségeseink Thorn és Krakó között kezdtünk meg, az osztrák-magyar seregekből álló szárnyunk inkább defenzív feladat jutott. A feladat illetően megosztásnak okát nem nehéz kitalálni. Ha szövetségeseink seregei erőteljesebb offenzívát kezdtek volna a Lysa Gora és Ivangorod irányában, akkor az orosz haderő balszárnya kedvezőbb körülmények közt tekinthetne a visszavonulás elé, mint aminek közt ma van, föltéve, hogy a szövetséges erők támadása a Csanstocau-Krakó közti vonalon sikerrel jár. Az orosz hadsereg Dél-Lengyelországban most kénytelen a Visztuláig, ellenségtől üldözötve, hosszú menetelésben visszahúzódní, ha csak nem akar elszakadni a centrumtól. A visszavonulási terepét és idejét az ellenség diktálja ennek az orosz szárnynak.

Még pedig nemcsak az az ellenség, amely tőle nyugatra áll, hanem a Pilicától északra Petrikaunál fenyegető diadalmas német centrum is. Északi irányban ez az orosz szárny nem jöhet ki, mert beleütközik a német centrumba. Délre sem mozdulhat, mert itt Sandomierznél a Visztula és a nyugati Galiciában sikerrel előretörő osztrák-magyar csapatok állnak úját. Ennek a nyugat-galiciai előretörésnek a híre igen nagy jelentőségű. Azt mutatja, hogy az oroszok számbeli fölénye és minden elismerést érdemlő bátorsága sem sokat használt Dél-Lengyelországban és Nyugat-Galiciában. Ennek az orosz szárnynak jövője stratégiaiilag a német centrumtól függ és a döntést a szövetséges csapatoknak délről és nyugatról előnyomulása pecsételi meg.

Bárha azt hiszem, hogy már magam előtt látom az északi harctér nagy küzdelmének további lefolyását, első sorban is az orosz centrum üldözését és szétszakítását, mégsem akarok elébe vágni az eseményeknek. A sors, amely az orosz seregekre várakozik végképp megbonthatja azok egységét. Eltekintve lengyelországi csapataink uolérhetetlen vitézségtől és zseniális vezetésétől, ez a sors már ellenségünk karakteréből is következik. Hopponstedt alezredes, kiváló katonai írónk egyik nagyjértékű munkájában megírja, hogy az orosz-japán háborúban például a Sahónál az oroszok vífézül harcoltak és csak kevés hi, a volt győzelmüknek. Azonban alig érkeztek meg a harctér más pontjairól a kedvezőtlen hírek, a vezetők itt is nyomban beszüntették a támadást. És a csata sorsa ezen az intőzkedésen dőlt el. Ez a jelenség más alkalmakkor is mutatkozott. Az a tíz év, amely a japán háború óta eltelit, nem lehetett elég arra, hogy a szláv alaptörzsmérszék megváltoztassa és mássá tegye. Eddigi harcainkban egész Lengyelországban megerősítve látjuk azt az igazságot, hogy a mai ütközeteknek sorában a hadi technika minden előrehaladása ellenére is a lelki és morális erő a legjobb és legeredményesebb fegyver.

Aradi fisztek Nándorfehérvárban.

(A Kalimegdán. — Belgrád kiűritése. — A szerb fővárosban tett látogatás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 9.

A Kalimegdán. A vár, amelyről annyi szó esett.

A Terazia esik utba. Belgrád legkellemesebb pontja, most az ősz és a háború melancholiája rajta, a zörgő, száraz levelek és az otthagyt asztalok, székek.

A hegy szélén haladunk. Lent a Száva és a méltóságos Duna, odaát, a ködfátyol mögött Zimony. Az út szélén mindenütt lövészárkok, ép oly pompások, szilárdak, mint a mieink. A maszkírozástól alig lehet őket észrevenni, csak az a lyuk árulja el, amely bejáratul szolgál.

Lemászom nagy-nehezen egyik árokba. Furesz meglepetés vár rám. Az árok méternyi hosszú és széles, legfeljebb másfél méter magas, de ahogy mondani szokták a modern kényelem minden eszközével felszerelve: asztal áll benne és két szék, az asztal mellett tekvő hely, egy cserepkorsó, sőt az asztal alatt egy eldobott újság — a „Mali Journal” november 3/16-i száma. A szomszéd lövészárkokban ugyanaz a kép, asztal, ágy, szék, csak a Mali Journal helyett a Strázsa egy száma.

Fent a vár ormán. Egyik tornyon büszkén leng a monarchia hadi standardja, a sárga, fekete sávós lobogó. A hatalmas falak, a koloszsusok, amelyek annyi ostromot láttak, összevissza töredezve, helyenkint szétomolva. Lent a Nye Bojsza torony is csonka már.

Érdekes kép nyílik egy sáncárokban. Egy szin állott itt valamikor, amelyet a szerbek ideiglenes garázsokká alakítottak át. A száz méternyi hosszú szin azonban lövedékeink teljesen szétrombolták, porrá zúzták és a romok között öt automobil ezer töredéke. A hatalmas evolúció egyes részeit több száz méternyre vihette el.

Magyar bakák, honvédek, népfelkelők másszák most kíváncsian a híres vár fokait. Egy fordulónál ismét egy ismerős tiszt: Laczay népfelkelő-hadnagy hatalmas bekecsbe burkolózva. Magyar szó minden lépésnél, magyar néma dallama hangzik — harmonikából is valahonnan a bástya fokáról. És ott az ormon a mi hadi lobogónk az egyik meredek falon pedig fehér mész betűkkel a monogrammm:

F. J. I.

Előttünk, a lábunk előtt Belgrád, a csodálatos panoráma. Ott az elpusztított utcák, a Dunansky, a Krone-uticák, ott a régi szkupšina, amely sértetlen, az állomás, amelynek szintén nem esett bántódása, csak mellette dől tomba néhány raktár.

Visszaindulunk az első hajóval, amely Nándorfehérvárból Zimonyba indul, a Millenniummal. Ott a hajón a zimonyi révkapitány is, Dréger Frigyes, aki meghatva mondja:

— Tizenkilenc éve vagyok már Zimonyban, tizenkilenc éve vártam már azt a pillanatot, amikor tőlünk feljűk repülnek a golyók és végre bekövetkezzik.

Julius 29-én dördültek el az első ágyuk és kedden szóltak az utolsók. Vasárnap, huszonkilencedikén őrlt tüzelést kezdtek odaatról, a Kalimegdánról. A francia és orosz ütegek szóltak és kisebb-kbirték a Dunagőzhajózási Társaság felvevő épületében.

Hétfőn már ballon captiffról konstatáltuk mi, hogy odaát megkezdik a visszavonulást. Az első voltak a futásban a francia ütegek, azután következtek az oroszok. Hétfőn egész nap tartott a visszavonulás, amelynek fedezéséül néhány lövést még leadtak. Kedden csend volt. Kedden mi már birtokba vettük a hid belgrádi bejáratját. Délelőtt jelentkezett egy szerb az őrpáncsnoknál, elmondta, hogy ő Sztojanovics Péter, berlini műiparos, aki csak véletlenül került a szerb seregbe. A háború kitörésekor Szerbiában tartózkodott és őt is kényszerítették, hogy fegyvert fogjon. Elmondta, hogy a szerbek kiűritették a várost.

A hirre husz önként jelentkező népfelkelő H. Tivadar hadnagy vezetésével elindult és átkutatta Belgrádnak a Duna felé eső utcait. Kedden délután aztán egy harminc főből álló patrul járta végig a várost, konstatálta, hogy katonailag teljesen ki van ürítve. Meghozták a hírt is, hogy a Kalimegdánon három ágyu maradt, három partvédő mozsár, amelyeket — mint utólag megállapították — a franciák Antivárin keresztül szállítottak Belgrádba. A három ágyuról leszedték a zárókészüléket, de az egyikben bent maradt még egy töltény.

A bevonulás Belgrádba szerdán kezdődött meg, amikor kiderült, hogy a szerbek 220 sebesültet hagytak hátra a kórházban, köztük három magyar foglyot, akiket az ostrom tartama alatt az amerikai Vörös Kereszt ápol. Hivatalosan csütörtökön vettük birtokba Belgrádot. Három gyalogezred, előttük két katonabanda haladt végig Belgrád utcáin zárt sorokban. A mikor a konak elé értek, a katonazenés Radetzky indulót kezdte játszani.

A katonák a Kalimegdánra mentek, amelynek udvarán négyszöget alkottak. A négyszög közepén állott a három tábornok, Frank, Tamásy és Krausz és a fisztek, mintegy százhatvanan.

Frank altábornagy rövid, de lelkes beszédet intézett a katonákhoz, amelyben utalt arra, hogy az eredeti terv szerint egy csapnyi vér felesleges kiontása nélkül foglalták el a szerb fővárost.

— Bajtársaim — fejezte be beszédét a hadvezér — huzzuk ki ismét dicsőséges kardunkat és kiáltuk együtt, a mi felséges uralkodónk, hoch, hoch, hoch!

Felejtethetetlen jelenet következett. A fisztek kardjukat forgatták, a legénység sapkáját lenyette, éljen és hoch egybavegyűtt s öreg katonák egymásra borulva sirtak.

Az ünnepélyes jelenet után Frank tábornagy fogadta Poterovics belgrádi szállodást, aki az elmenekült Nesztorovics polgármester helyett vállalta a város vezetését. Az ideiglenes polgármester kegyelmet kért, mire Frank Liborius a következőkkel válaszolt:

— Az uralkodom a legbőkezesebb az egész világon és mi az ő példáját követjük. Kijelentem, hogy a város lakói közül — habékében maradnak — senkinek sem lesz bántódása a vagyonukat és megvédem.

Hogy a tábornok ígését mily pontossággal tartotta be, arról már beszámoltam. A szép napot este bankett fejezte be.

Az uton visszafelé két poros, fáradt tiszttel találkoztam: az aradi honvédezzredből valók K. Ármin a női kereskedelmi iskola igazgatója és R. Lajos mérnök.

— Alig várom már — mondja K. hadnagy — hogy Zimonyban legyek. Három hét óta ma fog először lekerülni rólam a ruha. Koményen vereksznék, de azért a mi magyar fiaiak jól érik magukat.

A fisztektől tudom meg, hogy Belgrádban késő délután még kivégzés is volt: egy komitácist akasztottak fel a Balkán-szálló előtt, mert két bombát találtak nála.

Zádor Jenő.

Bezárták a képviselőház háborus ülősszakát.

(Elutaztak a katonaképviselők.)

Távirati tudósítás.

Budapest, december 9.

A képviselőház ma délelőtt tizenegy órakor ülést tartott, az ülés napirendjén a tovább teendő iránti intézkedések szerepeltek. A képviselőház tudomásul vette a főrendiház üzenetét, hogy a főrendek is elfogadták a háborus törvényjavaslatokat, amelyeket a Ház a múlt héten tárgyalta. A főrendiház üzenetének átvétele után a királyi kéziratot olvasták föl, amelyben őfelsége a Ház üléseit elnapolja. A folyosón kevesen voltak jelen, mert a katonai szolgálatot teljesítő képviselők legnagyobb része már el is utazott, a többiek pedig ma délután, illetve holnap fognak visszatérni állomási helyükre.

Szász Károly elnök féltizenkettőkor nyitotta meg az ülést és felolvastatta azt a táviratot, amelyet a német birodalmi gyűlés legutóbb tartott tanácskozásáról küldött a magyar képviselőháznak. Együttal bejelentette, hogy az üdvözlőlet megleghangú táviratban köszöntö meg.

Az elnök azután jelentette, hogy a képviselőház november 25-én tartott ülésén felolvastatta azoknak a képviselőknek névsorát, akik katonai szolgálatban állanak és a névsorból hiányzott Kazy József báró neve, aki huszárnagy. Az ő neve azért maradt ki, mert három fiával együtt a harctéren van és a hozzá küldött kérdőívet senki sem tölthette ki, mert családjából senki sem volt otthon. Ennek kapcsán felkéri a Ház tagjait, hogy ha katonai minőségükben valami változás állana be, azt azonnal jelentsek a Ház elnökségének.

Jelenti azután az elnök, hogy a pétervársári kerületben Okolicsányi Lajost, a nagytapolcsányi kerületben pedig Haupt-Stummer Lipót bárót választották meg képviselőnek, azután közli a főrendiház elnökének átiratát, mely szerint a főrendiház elfogadta a képviselőház által letárgyalt és elfogadott javaslatokat, és ennek folytán ezeket a javaslatokat országos határozatnak jelenti ki.

Tisza István gróf miniszterelnök: Van szerencsém egy legkegyelmesebb királyi kéziratot átnyújtani és tisztelettel kérem, hogy azt felolvasni és hasonló célból a főrendiházhoz átteni sziveskedjenek.

Az elnök felolvastatja a királyi kéziratot, amely a jelen országgyűlés üléseit elnapolja és kijelenti, hogy az országgyűlés ülései elnapolva, a szokásos felhatalmazásokat a Ház megadja.

Elnök a következő beszéddel zárja be a Ház üléseit:

— Mikor most a királyi kézirat értelmében a Ház üléseit egyelőre befejezi, hazafias örömmel és büszkeséggel kell méltatnom, ha csak röviden is, a most lefolyt ülősszak jelentőségét. Ezeknek az üléseknek történelmi jelentőségét nemcsak a háború külsőségei adták meg, hanem a hazafiúi belátásnak mélysége és az egységes felfogás.

— A parlament tárgyalásai elejétől végig a felmerült nézetek különbözősége mellett is hű és méltó kifejezői voltak annak az egységes erőnek és elszánt akaratsnak, amely ezt a világtörténelmi feladatot végző országot áthatja. A történelem a képviselőháznak ezt a munkáját a nemzeti együttérzés ama diadalai közé fogja sorolni, amelyeket haiseregünk az összes harctereken elért.

Adja az ég, hogy nemzetünknek és dicső szövetségünknek küzdelmei révén minél előbb élvezhessük egy egységes béke gazdag áldásait.

Az elnök ezután boldog karácsonyi és újévi ünnepeket kívánva a képviselőknek, a ki-

rály, a hadsereg és a haza eltetésével berekesztette az ülést.

Délben egy óraker a főrendiház is ülést tartott, amelyen felolvasták az üléseket elnapoló királyi kéziratot.

Franciaország új offenzívára készül.

(Fegyverbe hívnak minden épkezlab embert. — Anglia súlyos veszteségei.)

Távirati tudósítás.

Berlin, december 9.

AMSTERDAM. A Timesben Repington exredes ismerteti az eddigi nyugati hadi eseményeket és azt írja, hogy az angolok flandriai veszteségét százezzer emberre becsüli.

London, december 9. A Times egy angol egészségügyi csap... szolgáló őrnagy levelet közli, amelyben megállapítja az őrnagy, hogy Calais-t tifusztífuszt fenyegeti. A belga hadseregben... logjában a tifuszepidémia. Ha idajában nem fojtják el a legszigorúbb eszközökkel a járványt, nemsokára hirtelen is alig marad a belga hadseregben.

Flandriában befejeződtek a harcok?

Róma, december 9. A Timesnek a francia seregnél lévő tudósítója azt a jelentést kapja, hogy a flandriai harcok nagyjában befejeződtek. A tél beállta miatt a németek nem szándékoznak folytatni az Északi tengerpart elleni offenzívájukat. György király a francia főhadiszálláson nagy ünnepségekben részesült. Beszédet intézett az indiai csapatokhoz, hogy méltóan küzdjenek az ellenség ellen.

Amsterdam. A Telegraaf Sluisból jelenti: A múlt csütörtök óta Sluisban folyton hallatszik délnyugati irányból az ágyúzás. A tüzérségi csata Sonnebeek környékén folyik, körülbelül nyolc kilométer távolságra északkeleti irányban Yperntől. Itt a szövetségeseknek sikerült egy magaslaton hadállást elfoglalniuk és a németek erős ágyútüze közepette a német gyalogság rohamot intézett ellenük, hogy visszafoglalja a magaslatokat. Az ütközet erdőkben és terepen fejlődött ki a vasútvonal mentén, amely Rousselaere és Ypern között húzódik. Ma ismét esend van. Az időjárás megjavult. Flandriában felengedett a fagy.

Harcok a levegőben.

Amsterdam. Hazebroukra egy német pilóta bombát vetett. Tizenhat ember meghalt, sokan megsebesültek.

Amsterdam. Londoni lapjelentések szerint a d'Annunzio december ötödikén Ostende fölött a németek repülőgépről lelőtték. A lord kisértével együtt meghalt.

Német ágyúnak vélt vihar.

London: A Daily Mail írja: Szombat és vasárnap Északfranciaországban irtózatos vihar dúl. A villámok és dörgések új kaliberű német ágyúnak tartották egyes helyeken a francia és angol csapatokat.

Mindenkit besoroztak Franciaországban

Bécs, december 9. A Neue Freie Presse jelenti Genfből. Egy újabb miniszteri rendelet szerint husz-negyvennyolc év között lévő franciának nem szabad ezután francia területet elhagyni. Annemasseban a francia-svájc határon nagyszámu gyarmati csendőrség van elhelyezve, hogy a határra ügyeljen.

Berlin. Stockholmból jelenti: A „Svenska Dagbladet” párisi tudósítója jelenti: Különböző fegyvernemhez tartozó francia tiszte, akikkel alkalmam volt beszélgetést folytatni, annak az egybehangzó véleményének adott kifejezést, hogy a francia hadvezetőség új offenzívát készít elő, sőt talán már meg is kezdte ezirányú operációit. A közigazgatás minden ágában nagyarányú „razziát” folytattak a tekintetben, hogy nincsen-e emberanyag, amely még besorozható, — az összes fiatalembereket új sorozásnak vetették alá és a harc-vonalba küldik. Általános az a vélemény Franciaországban, hogy elérkezett az ideje annak, hogy a hadvezetőség a döntő kezdeményezés terére lépjen. Hogy a francia offenzíva mihez fog hozzákezdeni, azt természetesen egyelőre még csak sejteni se lehet, de jól informált körökben nem kételkednek benne, hogy a franciák részéről a közel jövőben valami történni fog.

Általános védkötelezettség Angliában.

Berlin, december 9. Genfből jelenti: A Matin jelentése szerint az angol kormány magáévá tette a hadügyminiszternek egy javaslatát, amely az általános védkötelezettség bevezetésére irányuló előkészületekre vonatkozik. A szükséges statisztikai munkálatok megkezdésére vonatkozó rendeletet már ki is adta a minisztérium, még pedig a háború esetére szóló kivételes törvény alapján. A Matin azt is jelenti, hogy a minisztérium a védkötelezettség bevezetése tárgyában máris tárgyalásokat folytat a liberális pártvezetőkkel.

Wilson békét akar.

Washington. Wilson elnök kifejezést adott azon óhajának, hogy Amerikának legyen alkalma közvetítő felépítésével helyreállítani a békét.

Japán nem küld segélycsapatokat.

Berlin, december 9. Kopenhágából jelenti: Péterváron át jelentés érkezett Tokióból, amely a japán kormánynak az Európába küldendő segélycsapatok dolgában elfoglalt álláspontját tükrözi vissza. A Tokióban megjelenő „Hochi Simbun” című felhivatalos lap, e jelentés szerint a következőket írja:

„Európában híre jár, hogy legközelebb az ottani harctérre japán segélycsapatok fognak érkezni. Ez a hírekben a formájában nem felel meg a tényeknek. Egy ilyen expedícióra sem ok nincs, sem tetszért nem érkezett a japán kormánynak.”

Lisszabon. Portugál katonaság elindult Angliába, hogy a gvaráción angol szövetségesekkel együtt harcoljon.

Marokkót elvesztette Franciaország.

Milanó, december 9. Madridi jelentések szerint a francia kormányhatóságok Marokkó és Fez városokat egyelőre kényszerültek átengedni a felkelőknek, élükön Liautey tábornokkal.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: Itt először. A csunya ember, új vigjáték. C.

Péntek: A csunya ember. A.

Szombat: Itt először. Lengyel vér, operette. A.

* **A csunya ember.** A szellemesség, a finom pikareszk és a mulatságos bonyodalomak központja ez a kedves olasz vigjáték, amelyet csütörtökön mutat be a társulat. A darab a világjárókban mindenütt óriási sikerrel került színpadra és az aradi társulat is elköveti mindent, hogy a kiváló művet megfelelő előadásba hozza. A főszerepek Szendrői, Jánay, Dolly, Harold, Járay, Kiss Mariska, Borosnyai kezében vannak. — **Lengyelvér** (Polenblut) Balics K. Artatlan Zenei és több kiváló operett szerzőjének műve, a Lengyelvér meghódítólag járta be a nagy színpadokat. A Király Színház megelégedve Aradon szombaton kerül először színpadra.

* **„A hazáért!”** német-francia háborús dráma. (Az Uránia szenzációs ujdonsága). A három főszerepben dúló hatalmas küzdelem egy lélekemelő epizódját mutatta be tegnap a színház. Hála köszönettel tartozunk mindnyájuk a színháznak azért, hogy áldozatok árán is új, aktuális darabokat hoz színpadra, melyek mindegyike fokozza lelkesedésünket és magáértlen bennünk az erős hitet, hogy győzni kell a nagy harcban. A tegnapi dráma német szövetségünknek a franciák elleni háborújának egy gyönyörű jelenetét tárja elénk és a bemutató közönsége, — amit nem is lehet csodálnunk, — a legnagyobb érdeklődéssel, a legnagyobb megfigyeléssel nézte végig a szentimentális drámát, mely oly véres, de mégis lelkesítő képekben játszadozik le. — **Lepareg** előtűnik még a váznon. Az alpolgármester ur, vigjáték. — **A zsilip** flandriai dráma, pénteken és szombaton kerül bemutatásra az Urániában. 5

* **Hogyan harcolnak a németek.** (Új műsor az Apollóban.) Nincsen az Apollón színháznak másora, amely ne hozna kellemes meglepetést a publikumnak. Különösen a harctéren készült eredeti felvételekről mutat be nagyon érdekes és az idők jelentőségét magában viselő képeket. Csütörtökön a harctéri felvételeknek legújabb sorozatát vetíti az Apolló. A németek félelmét nem ismerő, lelkes és észszerű háromórásról klasszikus felvételeket láthatunk az új sorozatban. Lille ostromáról készült nagyon érdekes felvételek is csütörtökön kerülnek bemutatásra. De ezeken kívül számos harctéri mozgókép teszi rendkívül érdekessé az új programot, amelyen még több pompás vigjáték is szerepel. „Minden harca” a címe az egyik vigjátéknak, amelynek ragyogóan ötletes meséjén sokat nevethet a publikum. 3

* **Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel Izsó 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.**

Naptárhirdetőink

szíves figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük a hirdetőinket, hogy feladni szándékozt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni szíveskedjenek.

A déli harctér érdekesebb alakjai.

(A bandavezér kapitány. — A Thonett-gyár tulajdonosa. — A maródi végzete. — A lábatlan harcos. — A buvár keserve.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 9.

Ha néhány pillantást vetek visszafelé, az ési kód homályából érdekes fejek bukkannak elő. Katonasapka ül valamennyi koponyán s a déli harctér vértengerében végez uszótempókat a tulajdonosuk.

Közülök a legérdekesebbet az X. Kommandó vezérkari főnökének titokkal-teljes szobájában láttam. A vezérkari főnök csodásan érdekes intimításokat közölt velem. Egyszerre csak betoppant egy magas, hatalmas alaku sarkantyus ember. Hosszu ulánus köpeny fődte az alakját, a köpönyeg gallérja fölhajtván s úgyszólván a szeméig eltakarta az arcát. A gallérból azonban kikandikált piros Cyrano orra. Odahajolt a vezérkari főnökhöz és suttogó hangon kérdezte:

— Van-e most valami?

— Sajnos, semmi.

Összeütötte a sarkantyuját és kiment.

— Szervusz!

Ez az ember egyike az osztrák-magyar hadsereg legérdekesebb tisztjeinek. B. ulánus kapitány. Nagy vagyona van és a legkülönbözőbb passziókat megengedheti magának. A passziói azonban mind — életkockázattal járó vállalkozások. Legutóbb például Bulgáriában bandát szervezett. A szerb-bolgár háború idején egy évi szabadságot kért. Az összes balkáni nyelveket bírja, pénze és bátorsága sok van, tehát lement Bulgáriába és bandát alakított, amelylyel harcra lépett a szerbek ellen. Amikor véget ért ez a háború, visszatért hadseregünkhöz. A négy hónappal ezelőtt kitört háború leirhatatlan boldogsággal töltötte el az ulánus kapitányt. Arra kérte a főparancsnokságot, hogy őt mindig a legveszedelmesebb feladatokkal bízzák meg.

Azóta már igen sok becses szolgálatot tett hadvezetőségünknek. Csaknem minden héten álrúhába öltözködik és eltűnik. Vagy mint szerb katonatiszt, vagy pedig mint szerémségi szerb paraszt vegyült el Péter király serege és népe körében. Megtudta többek között, hogy a franciák nemcsak fegyverekkel és municióval támogatták a szerbeket, hanem aranypénzt is küldtek a veszendő balkáni országnak. A Napoleon aranyak tekintélyes számban gurultak át Szalonikin Szerbiába, onnét pedig mi hozzánk, helyesebben a szerémségi lakosokhoz jutottak. Egy Napoleon-d'or forgalmi értéke ugyanis Szerbiában csak huszonegy dinár, nálunk pedig huszonnyolc korona. A szerbeknek tehát kifizetődött ez a csempészés.

B. kapitány különben egy hónappal ezelőtt kijelentette, hogy egymaga akar átmenni Belgrádba szerb uniformisban. Nem tudom, mi lett nagyszerű tervéből!

Ugyanennek a parancsnokságnak irodájában még este nyolc órákor is serényen dolgozott egy negyven év körüli, borotvált képű, deresedő hajú hadnagy. Jegyeztetett és cédulákat vagdalt tiszteletreméltó ambícióval. Így dolgozik naponta reggel hét órától este nyolc óráig. Megtudtam, hogy a már nem fiatal tartalékos hadnagy a monarchia legnagyobb székgyárának, a Thonett-gyárnak tulajdonosa.

Amikor Szabácsban voltam, nagy részvét mellett földelték el a határban Kohut Béla

budapesti gyalogos altisztet. A bátor fiatal katona augusztus óta harcol a szerbek ellen, de soha a legkisebb sebet se kapta. Pedig a legvakmerőbb teendőkre vállalkozott. Az izgalom olyan volt neki, mint a pisztrángnak a Balaton vize.

November elején különös bágyadság mutatkozott Kohuton. A fiu nem panaszkodott, de a hadnagya megállapította, hogy nagy láza van és tifuszos tünetek jelentkeztek. Azonnal megparancsoltta az altisztnek, hogy hagyja el a lövészárkot és haladéktalanul jelentkezzen a szabácsi kórházban.

A fiu szomorúan engedelmeskedett. Hajnalban könyes szemmel vett búcsút frontbeli társaitól és egyedül beballagott Szabácsba. Amint a város nyugati határ utcájához ért, összeroskadt és meghalt. Az odafutó katonák megvizsgálták és konstatálták, hogy eltévedt, fáradt golyó a jobb fültővén találta és megölte azt, akit negyedfél hónapig a tűzvonalban nem bántottak a golyók.

Versét lehetne írni Ormándi Pista esetéről. Ormándi Pista Jászapátira való hatvan-nyolcas közlegény. Még augusztusban komitási golyót kapott a lábaiba és mindkét lábát amputálni kellett tőből.

Azóta mankóval jár szegény. De ahogy megkapta a mankóit, vonatra ült és Jarakon át bebecagett Szerbiába a táborba. K. tábornok többször hazaküldte a börtön legényét, de nem telt bele két hét, ismét a táborban látták. Most már minden parancsnok beletörődött a változtathatlanba, hogy Ormándi Pista továbbra is tagja a hadseregnek. Tránkocsikon teszi meg az utakat, de a legnagyobb fáradtság is eltörpül a nyomorék katona ama nagy szent öröme mellett, hogy ő is részese lehet hadseregünk győzelmeinek.

Markovics László mészáros segéd volt tizenkét esztendővel ezelőtt Aradon a Koch cégnél. De később igen elhőjasodott és nem tudta a felsől-szeleteket olyan játési könnyedséggel vágni, mint karesu korában. Testsúlyának gyarapodásával párhuzamosan érlelődött meg benne ama vágy, hogy valami könnyű foglalkozáshoz jusson. Kővér embernek nincs könnyebb, mint a vízben tartózkodni. Markovics László tehát felcsapott hadi buvárnak.

Hetekkel ezelőtt a Szávában tudvalevőleg elsüllyedt a Temes-monitor. A hadihajó vasszekrényre jelentékeny pénzkészlettel a folyó fenekére került. A légmentesen elzárt kassza ott pihent a víz fenekén. A hajó parancsnoka kihirdette, hogy aki a vasszekrényt felhozza, kétszáz korona jutalomban részesül. Valamelyik dunai monitoron tartózkodott a kővér buvár. Azonnal, nagy kerülővel a Temes roncshoz ment és a tengerészek kíváncsi tömege között leereszkedett a vízbe. Pár pillanat múlva azonban tompa ordítás hasította át a szürke hullámokat és Markovics buvár fölbukkant. Keservesen panaszkodott:

— Nem tudom, mi történt velem. A derakamba olyan éles fájdalom csapott, hogy azt hittem, holtan huznak ki.

A kéznél lévő orvos megállapította, hogy Markovics régi reumája ujult kiszárazott erő-

vel. A Traisen-kórházajóra vitték gyógykezeltetni. De a buvár nincs megelégedve a kezeléssel, mert naponta csak két aspirint kap. Aki valami gyorsan ható orvosságot tud a reuma ellen, az küldje el a kővér buvárnak, mert még belehal abba a fájdalomba, hogy esetleg más halásza el előle a kétszáz koronát.

B. L.

A háborús

Északmagyarország.

(Képek az újabb kárpáti betörés vidékéről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 9.

Aage Madelung, a neves svéd költő, a Berliner Tageblatt harctéri tudósítója lapjában a kárpáti eseményeknek alábbi színes leírását adja Nagymihályból:

Már félúton Ungvár és Nagymihály közt elkezdődött. Már itt találkoztunk az első beteg népfelkelőkkel. Bicegva, lábukat nehezen vonszolva haladtak az út mellett egyenként, vagy csoportokban. Jobbra a Kárpátok, kék, megkövesedett hullámok, a végtelen magyar Alföld jobbra tőlem. Néha-néha visszafajtom a lélegzetemet, hogy jobban halljak, de a hegyekből nem hoz a szél ágyudörgést...

Itt-ott zsidó menekülőkkel találkozom. Nagymihályból jönnek. A rázós parasztszekéren, dunyhák közé valóssággal beásva az egész család. Hosszuhaju, szakálas emberek, akiknek nagyon sok gyermekük van s amint itt, az országúton látom őket, eszembe jut, mennyire hasonlítanak a cigányokhoz, most konstatálom ezt először, most, amikor az országúton látom mindkét fajt. Nincs más egy lélek se az országúton, csak előttem két lovas. Lassan utoléri őket kocsim, két huszár.

Nagymihály. Majdnem valamennyi ház üres. A lakosság elmenekült s a menekülést a hegyekből ágyuk muzsikája követte. Asszony és gyerek egy síncs itt, még a halósági személyek is elküldték családtagjaikat. A tizezer lakosból alig maradt ezer itt. De a község njra benépesült: katonasággal. Egyik utcában egy fél század huszár áll. Trén, végtelen szekérsor, halad keresztül az utcán, mégis élettelen a város, kinosabb látvány, mint a kipusztult, halott hely, mert utolsó lakói reménytelenül hánykolódnak itt, a nagybeteg a halottaságyon.

A főszolgabíróhoz megyek, aki meghív egy autóra a Barkó szoros felé. A városon keresztül lassan haladunk, de kint 60 kilométeres lesz a tempó. Leng, lobog az autó orrán a piros-fehérszöld zászló, a hegyormon Rákóczy várának szilhuettje látszik. Egymásután maradnak el a tót falvak, amelyeknek lakói gondtalanul etetik marháikat, mintha pár kilométernyire tőlük semmi növeztetés sem történné. Egy nagyobb faluban Széchenyi gróf kastélya pompázik, aki egy Vanderbilt leányt hozott erre a romantikus vidékre.

A következő peroben már a szorosban vagyunk, a harc színterén. Az út mellett gránátok csaptak be s dultak fel a fagyos avart. Ez tegnap volt. Ma már az osztrák-magyar csapatok egy lépéssel előbbre jutottak. Egyik faluban megállunk, itt a kötőzőhely, pár száz lépésnyire tőlünk már a tűzvonal. Tisztán hallható az ágyuk dörgése s látjuk, amint a arapnallek felrobbannak. Az ágyuk beszélgetnek egymással a szoroson keresztül, néha-néha el is hallgatnak, mintha a hallottak felett gondolkodnának.

A megmentett ezredzászló.

(Izgalmas harci események. — Orosz vandalizmus. — A kerékpáros kém. — Egy aradmegyei segédjegyző a galíciai és kárpáti harcokról.)

Aradi Közlöny-íróinktól.

Arad, december 9.

Oszter Nándor osztrákiai segédjegyző, aki először a trénnél, azután egy nehéz tarackezrednél, most pedig egyik hadosztályparancsnokság mellé beosztott honvédszázadvezetőként harcolja végig az északi, galíciai és kárpáti hadiszíntereket, nagy érdekeségű leveleiben számol be a harcok néhány, valóban izgalmas epizódjáról. A segédjegyző leveléből, amelyet egy felsőmagyarországi helyről az Aradi Közlönyhöz küldött, a következőket közöljük:

— Voltam Lemberg, Sambor, Grodek, Stryj, Przemyśl, Dobromil melletti ütközetben és még egy csomó kisebb harcban. Sambor mellett egy faluban éjjel beengedték az oroszokat. A mi csapatunk a hegyoldal tulsó felén jól elrejtve álltak: vadászok és huszárok és az a nehéz tarackezred, amelyhez engem beosztottak. Amikor a mi előőrseink egyszerre több helyen szalmaesutakkal tüzet gyújtottak és ezzel a jellel adtak hírt nekünk, Haubicaink szalvét lőttek a községre. Reggel láttuk, hogy a faluban nem maradt kő kövön, de egyetlen orosz sem. Borzasztó volt látni! Przemyślnél retentő napokat éltünk át. Már könyörögve kértük az istent, hogy adjon esőt vagy fagyot, mert a hihetetlen hullámszag szinte megölt. A vár körül egyes helyeken a táviródrótok magasságáig hevertek halomban az elesett oroszok.

Érdekes eset történt Gr.-nél is. Egy délmagyarországi román ezred katonái voltak éppen rajvonalba rendezve. A lövészárkok alig nyolcvan-száz lépésre futottak egymástól és a román katonák beszélgetése jól áthallatszott az oroszokhoz, akiknél a 194. számú besszarábiai ezred két bataillonja helyezkedett el. Besszarábiai román legények voltak, akik átkiabáltak a mi románjainkhoz és megígérték nekik, hogy a mint szürre kerül a sor, megadják magukat. Meg is tartották a szavukat: a teljes két zászlóalj eldobta fegyverét és megadta magát.

A ...ez. gyalogezred zászlója ebben az ütközetben komoly veszedelembe jutott. Az oroszok elszakították az ezredtől azt a kis csapatot, amely a zászlót körülfogta és a zászló védelmezői egymásután estek el. Az őrnagy kétségbeesetten látta a zászló elvesztését, könyekre fakadt, valósággal síró görcsöket kapott. Mindennyian megrémültünk, azt hittük, hogy őrnagyunk megőrül a kétségbeeséstől. A huszárok ott álltak a ...gyalogezred mellett. Kommár István csorvási származású honvédszázadvezető a nagy riadalmat látva, szó nélkül nekigaloppozott az oroszoknak, nyolc oroszot levágott és a zászlót rongyosan, megtépve visszahozta. A vitéz huszáraltisztnak nem kapott sebet, csak két ujját törték el a zászlóért folytatott dulakodásban. Nincsen annyi seíyem nál a zászlóban, ahány csókot kapott az őrmester a megvigasztalódott őrnagytól, aki ezenkívül a maga zsebéből ezer koronával is megjutalmazta Kommár őrmestert.

Nem lehet leírni sem azokat a borzalmatokat, amelyekkel az oroszok végigpusztították Galiciát. Lisszkon, miután a grófi kastélyt kirabolták, gáttal rekesztették el a San folyó medrét, hogy a kiáradó vízzel tönkretegye a kastély gyönyörű parkját. Két méteres tarméskő kerítés vette körül a parkot, de ezt a kerítést több helyen bedöntötték a piszkos hullámok és

végigpusztították iszappal a százados parkot. Rimanov fürdőhely mellett Potoczki gróf kastélyát dühös vandalizmussal dúlták föl az oroszok. A kastély hatvannégy szobájában nincs egyetlen ép bútordarab, még a Wertheim kasszáit is szilánkokra hasogatták. Butor, könyvtár, drágaságok, zongora, minden halomban. A pincét, amelyekben borokat sejtettek, dupla vasajtó zárja el, ezt nem tudták kifizíteni, hanem kibontották a pince másfél méter vastagságú oldalfalát és az így támadt nyíláson hurcolták ki a hordókat. Lisko, Kiruf, Kristyianko községekben egyetlen egy nőt nem hagytak meg. Kíméletlenül az oroszok. Különösen a zsidó és lengyel nőket támadták meg. Egy lengyel ügyvéd felesége a brutálisan reáttámadó orosz tisztet ollóval borzalmasan megsebesítette. Az asszonyt azután az orosz katonák leszúrták.

Egyszer csak a véletlen mentett meg a haláltól. Grodek mellett éppen menázzist főztünk — „mezitlábas” krumplipaprikást. Tíz lépésre tőlünk csapott le egy gránát, de nem robbant föl. Én azután elmentem, hogy hadnagyunknak jelentsem, hogy kész a menázsi. Távollétemben csapott le egyenesen arra a helyre, ahol tanyáztunk, a második gránát és tizenkét embert, négy lovat pusztított el.

Sok megható véletlen történik a csatákon. Dobromil harcunkban — itt a tűzerek mellett voltam — két bakát figyeltem meg, akik kora hajnalban a leggyilkosabb golyózáporban igyekeztek kijutni a rajvonalba. Strapnell robbant föl felettük kétszer is, de egyszer sem esett bajuk. Tűzérhadnagyunk, hogy a két derék vitézt lövöldöző oroszokat elhagytassa, szalvét lövett ágyúinkkal és a zavarban a két baka biztos helyre jutott. Vagy egy óra múlva a két baka közül az egyik — megismeretük furesa szakálláról — egy sebesült főhadnagyot hurcolva a vállán — fölmászott a mi pozícióinkhoz. Jókedvűen beszélgetni kezdett velünk, de alig szólalt meg, hadnagyunk oda futott hozzá és megölette.

— Édes öcsém! — kiáltotta könyösen a boldogságtól.

Az iménti ágyútűzzel öntudatlanul is édes testvérét mentette meg a tűzérhadnagy és csak most a hangjáról ismert rá a sártól, piszoktól ellepett szakállas emberre.

Nehéz napokat éltem át Lisko mellett. Egy kerékpárost igazolásra szólítottam az uton. Elővett valami rongyos, olvashatatlan írású papírost, rajta elmosódott pecséttel. Ettől nem lettem okosabb, szavát pedig nem értem, tehát magammal vittem őt kerékpárostól a hadnagyunkhoz. Kommár őrmester, a zászlómentő, tud lengyelül, elolvasta az írást és kihallgatta a kerékpárost. Az tűnt ki róla, hogy egy magasrangú tiszt fia és engedélye van arra, hogy fölkeresse a harctéren apját. Engem alaposan lefordított a hadnagyunk, a kerékpárost pedig udvariasan utjára bocsátotta. Csapatunk, amelynek én a Vorhutja voltam, tovább haladt előre. A szűk országúton egy hosszú emelkedésnél utol értük az én kerékpáros emberemet, aki gyalogolva kapaszkodott föl a meredekre. Éppen közelébe értünk, amikor a velünk szembe tartó automobilos trénkolon egyik géptől megriadt a lova, kirugott és a kerékpárost felborította. Elájult a szerencsétlen ember és mi vízzel, konyakkal igyekeztünk életet verni bele. Hát amint dörzsölgetjük, ruháit

bontogatjuk: a mellénye, az inge tele van térképekkel, jegyzetekkel, skiccekkel!

Persze amint életre locsoltuk a kerékpárosunkat, már vittük is be a kommandóra. Az előbbi szidás helyett most nagy dicsőretet kaptam, egyben megbíztak azzal is, hogy az éjjel mint Wachtkommandant őrizsem embereimmel az elfogott kémet. De bizony engem éjszaka elnyomott az álom és reggelre holt helye volt a foglyomnak. Kétségbeestünk valamennyien: ezért a legsúlyosabb büntetésre számíthattunk. Vittek is a parancsnok elé, egymásután kihallgattak, fegyveres őrk kezébe adtak és bizony a legrosszabbat vártuk, amikor híre jött, hogy a szökevény kémet újból elfogták. A kém kihallgatásánál elárulta, hogy az őrség egyik tagját megvesztette és így tudott elszökni. Mi csak kis büntetést kaptunk és mehetünk vissza a csapatunkhoz, de az a szerencsétlen megmentett ember... az isten bocsásson meg neki!

Nekem különben szerencsém van az ilyen felfedezésekkel. Én figyeltem meg a rutének jeladásait libákkal és azóta mindig engem küldenek eféle detektívszolgálatra. Amikor pedig egy patak kövei alatt pisztrángfogás közben megtaláltam az oroszok telefonösszeköttetését, őrmesterré léptettek elő.

Utolsó csatánk november 27-én volt K.-P.-nél. A harc lefolyásáról nem írhatok. A harcban Csanády altábornagy is megsebesült egy lövéstől. Megsebesült az én szeretett hadnagyom is: P. Géza. Nyolc helyen érték gránát-szilánkok. Én hoztam le az ordóból hóban, jégben hason mászva az oroszok elől a kötőhelyre és onnan tovább jól betakargatva ide, ahol most táborozunk. Hadnagyunkat azóta már elszállították Budapestre szüleihez...

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Kölcsey-Egyesület negyedik háborus zsúrja vasárnap, december 13-án délután ismét négy órai kezdettel lesz a kulturpalota dísztermében. Az a szinte határtalan érdeklődés, amellyel a Kölcsey-Egyesület vezetősége által rendezett háborus előadásokat az aradi közönség fogadta, arra készteti az egyesületet, hogy a további előadásokon új és új érdekességekkel kedveskedjen közönségének. Két vasárnap már valósággal szűknek bizonyult a kulturpalota óriási terme is arra, hogy befogadja az irodalmi délutánok nagyszerű programja iránt érdeklődőket és minden jel arra vall, hogy a vasárnapi negyedik zsuron, amely a háborus ciklus első, 1914 évre eső felét befejezi, ez az érdeklődés ismét megnyilatkozik. Vasárnap délután Kara Győző folytatja a háborusok országokról szóló előadásait. Ez alkalommal Franciaországgal és Németországgal foglalkozik és vonzó, nagyérdekeségű, mélyen járó tudással megírt előadásában kiterjeszkedik hatalmas szövetségesünknek Németországnak egységes megalakulására, tüneményes fejlődésére és ismerteti Franciaország elbukásának okait. Reámutat arra a versengésre, amely a kontinensen való hegemoniáért a két nagy hatalom, a német és a gall nép egymással folytat. — Az előadást, amely az egész délutánt betölti, zeneszámokkal a katonazenekar teszi színesebbé. Az előadás kezdetén a zenekar Zellner Sándor karnagy vezetésével a Das deutsche Lied című zeneművet adja elő, az előadás folyamán és végén pedig a Heil Dir im Siegeskranz, a Himnusz és a Wacht am Rhein előadásával teszi hangulatossá az irodalmi délutánt.

Varsóba vonulnak vissza az oroszok.

(Fogytán van az orosz múnició. — A lodzi német győzelem következményei.
— A helyzet a Kárpátokban.)

Távírási tudósítás.

Bécs-Berlin, december 9.

Berlin. A Lokalanzeiger katonai munkatársa azt írja, hogy az oroszok Lodz elestével kényszerülnek Varsóba visszavonulni, ha ugyan Hindenburg megengedi ezt. Az oroszoknak szükségük lesz galíciai segélycsapataikra is, melyek ismét, úgy mint az ivangorodi előnyomuláskor, vissza fognak hömpölyögni Galiciából orosz föld.

A németek lodzi győzelme.

Milanó. A Corriere della Serának jelentik Pétervárról, hogy a németek különösen Lodztól északra és északkeletre eső területeken megvívhatatlan fölényben vannak az oroszokkal szemben, különösen tűzértség tekintetében. Hindenburg hadállásai rendkívül erősek. A németek a megerősített állásokat támaszpontoknak használják, amelyekről tovább folytathatják az oroszok elleni támadásaikat. Ebből az tűnik ki, hogy a németek valóságos erődöknek használják a terep-megerősítéseket, egyszóval aktív védekezést folytatnak. A helyzet sokban hasonlít a plevnai erődítési művek körül 1887-ben vívott orosz-török harcokhoz, amelyekben Skobelew tábornok hasztalan ostromolta a török erősségeket, súlyos és megdöbbentő veszteségeket szenvedett és a későbbi hadviselőknél intő példát szolgáltatott.

Krisztiania. A Morgenbladenak jelentik: A párisi Le Journal tudósítója Raudeau, aki az orosz főhadiszálláson tartózkodik, arról ad hírt, hogy a világtörténelem legvéresebb csatájában, a lodzi ütközetben a németeknek sikerült óriási erőfeszítésekkel állást foglalni egy megerősített vonalon, amelynek centrumában Lodz van. A németek most megerősített állásban helyezik el centrumukat és egyidejűleg arra tesznek kísérletet, hogy a két orosz szárnyat megkerüljék. Az a látszata a hadműveletnek, hogy a németek a Visztulától Krakóig érő legerősebb megerősített vonalon akarják tölteni a telet.

Zürich: Az oroszok Lodzban szétrombolták a villamos műveket, melyek egy svájci konzorcium tulajdonában vannak.

London. A „Times” a németeknek Lodzba való bevonulásáról azt írja, hogy ez a siker egy vakmerően bátor és gyors offenzíva eredménye. December másodikára virradó éjjel kapott jelentést az orosz főhadiszállás arról, hogy német erők sűrű oszlopokban menetelve Lodztól északra megtámadták az orosz csapatok pozícióját. A váratlan éjjeli támadásra új erőket kellett a frontra dobni, a melyekkel szemben a németek is új erőket vontak össze. A délről támadó orosz csapatokat, a melyek Petrikántól nyomultak előre, szintén visszavetették a németek. A német offenzíva öt nap alatt célt ért.

Elmaradnak az orosz jelentések.

Genf, december 9. Második napja hiányoznak az orosz hivatalos jelentések. A Parisban ötödnapja hiába várják az előrehirdetett orosz győzelmeiket. Nikolajevics Miklós nagyherceg az arcvonalról visszaküldött minden haditudósítót és így magánértesülések sem jönnek az orosz frontról.

Krisztiania. Az orosz vezérkar jelenti december 6-ról: Lovic, különösen pedig Lodz és

Petrikowtól nyugatra elhúzódó országuton tomboló, elkeseredett harcok folynak. Orosz páncél-automobílok december 4-én Pohawitz és Lodz közt a sötétség védelme alatt mélyen benyomultak egy meglehetősen nagy ellenséges csapatba, azt széltugrátták és ágyúikkal gépfegyvereikkel nagy veszteséget okoztak annak. A front többi részén jelentékeny esemény nem történt.

Döntő harcok Lengyelországban.

Berlin, december 9. A Berliner Tageblatt tudósítója jelenti az osztrák-magyar sajtóhadiszállásról: Az orosz-lengyelországi és nyugat-galíciai nagy döntő harcok a legbensőbb együttműködésé forrasztotta a német és osztrák-magyar csapatok eddigi fegyverbarátságát. Lodz bevételénél a cs. és kir. lovasság a német hadsereg keretében harcolt. A Wartha melletti harcokban a német hadseregnek az osztrák-magyar hadsereg csapatai között volt egy állása és az utóbbiakkal együtt operált. Az Ausztrián át vonuló német katonákat a polgári lakosság igen szívesen fogadta.

Köln, december 9. A Kölnische Zeitung értesülése szerint az orosz offenzíva alapján meg van rendítve. Ez a helyzet a Hindenburg-féle offenzíva rettenetes erejének köszönhető. Elképzelhetetlen, hogy miképen fogják az orosz milliós hadsereget még hosszabb időn át ellátni, amikor északról és nyugatról az ellenség szorongatja. Csak a legelkeseredettebb és leg-hatalmasabb erőmegfeszítés, vagy általános visszavonulás mentheti meg az oroszokat ebből a helyzetből. Mindkét esetben nagy áldozatukba fog kerülni a menekülés.

Pótolhatatlan orosz veszteségek.

Szófia, december 9. A félhivatalos Dnevnik katonai munkatársa szerint Oroszországnak vesztesége nyolcszáz-tizenhétezer ember. A fele orosz tűzértség elpusztult. Utóbbinak anyaga Oroszország számára pótolhatatlan, mert a behozataltól, melyre rászorul, teljesen el van vágva.

Kopenhága, december 9. A Politiken írja: Oroszország valószínűleg már a legközelebbi napokban el lesz zárva a külvilágtól. Archangelsk (Oroszország) egyetlen be- és kiviteli kikötője, mióta a németek lettek a keleti tenger urai és a törökök elzárták a Dardanellákat, nemsokára kénytelen lesz kikötőjét a jégviszonyok miatt elzární. Archangelsben már igen nagy a hideg. Már egy hét előtt reggel 8 órakor —10 fok volt a hőmérséklet és a fagy mindég nagyobb lesz. Az angolok ama erőlködéseinek, hogy az oroszokat a természeti erők ellen segítsék, nem lett semmi eredménye. A Fehér-tenger ellentáll minden kísérletnek, mely arra irányul, hogy vízel jégtörők segítségével hajózhatók maradjanak. Az Archangelsk körüli nagy forgalom következtében több gőzös valószínűleg be fog fagyni. Anglia Archangelsken át rozst, fát és tojást kapott és így fedezte lakossága ebbeli fogyasztásának legnagyobb részét. Oroszország számára ez az árukivitel életkérdés volt. Archangelsk elzárásával megszűnik Oroszország kivitele Európa többi országába, mivel a Vladivosztokon és Kjakhta-n át irányuló kivitel Európa számára nem juthat tekintetbe. Ezenkívül Vladivosztokot is negy. hónapig jég zárja el.

Bécs. Azok az orosz csapatok, amelyekről a hivatalos jelentések mint „nagyobb ellenesges hadoszlopokról” tesznek említést, jórészt ázsiai mongolokból, kalmukokból, oszungurokból és tatárokból állnak. Ez is arra vall, hogy Oroszország már végső tartalékait vetette harctérre.

Rennenkampff tábornok büne.

Róma, december 9. A francia sajtó megdöbbenéssel tárgyalja Rennenkampff tábornok esetét. Valamennyi lap burkolttan és nyíltan árulással vádolja az orosz vezért, aki szándékosan késelt a franciák szerint a lodzi körülkerítési kísérletnél. E késedelemben látják Lodz elestének okát, ami még súlyosabbá teszi Rennenkampff bűnét. Szigorú vizsgálatot és kimélelten magtörést követelnek és ezt annál is inkább elvárják, mivel Stösszel tábornok esetében az oroszok nem ismertek kimélellet, pedig Portenaur semmivel sem volt jelentősebb pozíció, mint a mai helyzetben Lodz.

Frankfurt, december 9. A Frankfurter Zeitung beavatott román forrásból azt a hírt közli, hogy Rennenkampff tábornokot megmérgezték.

Orosz tömegek pusztulása Krakó alatt.

Bécs, december 9. Krakóból érkező orosz sebesültek beszélik, hogy útegeink csütörtökre virradó éjjel, borzalmasan pusztítottak a Krakót körülvevő oroszok soraiban. Egész seregek pusztultak el itt is, éppúgy, mint októberben Przemyśl alatt.

Krakó, december 9. A lengyel légio tíz napja körülkerített egy faluban és elfogott csaknem egy egész ulánusezredet. Másik helységben éjjel egy orosz hadosztály egész törzskarát fogták el. Egyik elfogott orosz ezredes kijelentette, hogy ilyen fiatalok által elfogatván, verést érdemelnek az oroszok.

Bukarest. A bukovinai menekültek beszélik, hogy orosz csapatok kilenc helységet felgyújtottak, kiraboltak és a lakosságot lemészárolták.

Karácsonyi fegyverszünetet javasol a pápa.

Kopenhága. A pápa a hadviselő feleknek fegyverszünetet fog javasolni karácsonyra. A megállapodás orosz karácsonyra is vonatkoznék.

A magyarországi orosz betörés.

Kassa, december 9. A Sárosmegyébe betört orosz sereg egy része Zemplénmegyéből lekanyarodott. Ezt a seregrészt Koskóc és Nagydobra között csapataink ma megverték. Az oroszok visszavonulóban vannak. Az operációk folynak: döntés néhány napon belül várható.

Kassa. Varannóban tegnap huszonhét le-
rongyolódott orosz a faluvégén gyerekeknek rubeleket adott, hogy hívjanak esendőröket. Mikor a esendőrök megjöttek: az oroszok fel-
emelt kézzel megadták magukat.

Kétségbeesés az orosz fővárosban.

Berlin, december 9. Kopenhágából jelentik: Pétervárról érkező magánközlések arról adnak hírt, hogy az orosz fővárosban az utóbbi időben rendkívül kétségbeesett a hangulat. Eddig nagyjában reménykedtek az oroszok, de azok a hírek, amelyek a cenzura minden igyekezte ellenére is a lengyelországi vereségekről kiszivárogtak, nagyon nyomasztó hatást váltottak ki. Pétervárott már tudják, hogy

lengyelországi operációk, amelyekről oly sokat vártak, balul ütöttek ki és a népfelkelés behívása a legpasszimisztikusabb találgatásokra adott alkalmat. Rennenkampff tábornok felmentése, — akit hir szerint hadbíróvá állítanak, — arra vall, hogy az orosz hadvezetés még nagy hibákat követett el és Pétervárott nagyon kételkednek benne, hogy ezek a hibák még jóvátehetőek lesznek. Az a körülmény, hogy az összes laptudósítóknek felsőbb rendeltetése el kellett hagyniuk a harcot és mindannyian Pétervárra érkeztek, csak növeli a bizonytalanságot és a nyugtalanságot, mert arra következtetnek belőle, hogy a hadvezetés körében olyan dolgok történnek, amelyeket el kell titkolni. Belgrád elestének hírére hivatalosan még nem tették közzé, de már a második napon mindenki tudott róla. Ugy hiszik, hogy a szerb külön követ, aki Nisből azért érkezett ide, hogy a kormánytól segítséget kérjen, nem érte el a célját, mert az orosz kormány a jelenlegi körülmények között úgy találta, hogy Oroszország nem nélkülözheti egyetlen katonáját sem. Pétervárott általános a vélemény, hogy Szerbia már nem soká fejteth ki nagyobb ellenállást.

A pesti bíró feje.

(Arad város háborús közgyűlése. Hetvennyolc százalék a pótdó.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 8.

Közgyűlést tartott ma Arad város törvényhatósági bizottsága és ha valamely foganatig nézett volna a nagyrészt üres közgyűlési teremben, meghatottan állapította volna meg, hogy a városatyák nagyobb része a harcotan lévén elfoglalva, nem jöhettek el a tanácskozásra. A városatyák megfoghatók melletti sajnos a tanács csökkent létszámát is meg kell állapítani.

Lécs Rezső helyettes polgármestert Budapestre vitték, mert operációt végeznek rajta. Kevács Vince kultúratanácsnok is beteg. A tanácsai szék mellett ma jelent meg először Salac Béla aljegyző, aki a gazdasági tanácsnokot helyettesítette.

Háborús közgyűlés volt, de nagyobb emóciók nélkül, mert Urbán Iván báró főispán tapintatosan elejtette nekik, hogy Múlek Lajos dr. indítványa körül, a mai viszonyok között egyáltalában nem helyesíthető politikai vita induljon meg.

Osztrák sajtóorganumok a világháborúban megnyilvánuló fenszemes emberi és nemzeti erények láttára is elkövetik azt az izléstelenséget, hogy önálló államiságunkat mélyen sértő és a tényeknek egyáltalán meg nem felelő módon a magyarságunkat bántják ezzel, hogy a magyar katona vitészségéről szándékosan, vagy megszerzett felületességgel hallgatnak. A magyar sajtó ezt már észre vette és fel is emelte szavát, sőt a külföldi sajtót is felvilágosította a felől, hogy az a monarchia két teljesen egyenlő jogú és értékű országnak paritásos együttélése. Múlek dr. azt indítványozta, hogy a törvényhatóság Tisza István gróf miniszterelnökhöz intézzen feliratot és kérje meg, hasson oda az osztrák sajtónál, ismerje el az osztrák mellett a magyar nemzet fiainak vitészségét, bátorságát és harca termétségét.

A tanács ma délelőtt tartott előkészítő ülésén behatóan tárgyalta a kérdést és a főispánnal egyetértően, azt a javaslatot terjesztette a közgyűlés elé, hogy a közgyűlés tevékenységévé az indítvány tartalmát, a polgármester bizassék meg, járjon el illetékes helyen és találjon módot a panaszhangoztatására.

Pálmai Lajos dr. minthogy politikai kérdést látott az indítványban, annak mellőzést kérte, Múlek dr. pedig annak elfogadása mellett emelt szót. A főispán kértére a többi szavak elállott a szótól, a közgyűlés pedig elfogadta a tanács javaslatát.

Steinhardt Mór dr. azután, míg a közgyűlés a közigazgatási bizottságba öt tagot választott meg titkos szavazással, a társalgóba megy, hallgatóságnak elmondotta azt, amit a közgyűlési teremben már nem mondhatott el.

Volt — úgyzmond — Budapesten egy járásbíró, aki minden héten kitűzött egy napot az ítélet hirdetésére. Az ügyvédek bosszantották az, mert más bírónál csak el kellett olvasni a megírt ítéletet, míg ennél végig kellett hallgatni, míg valamennyit felolvassa személyesen. Egy alkalommal, amikor a különben sem nagy lángelme ismét óraszámra olvasott ítéleteket, az egyik ügyvéd ránta a fejét, az abszurdum hallatára.

— Ügyvéd ur — szólt a bíró konsternálva — ha én őfelsége a király nevében ítéletet hirdetek, önnek nincs joga ráznia a fejét.

— Pardon, bíró ur — szólt az ügyvéd — ha az én fejem ráznám, akkor önnek lenne joga a rendreutasításra, de ameddig a magamét rázom, addig nincs.

— Hogy szóljon akár Tisza, akár az osztrák miniszterelnök az osztrák sajtónak — kérdezte Steinhardt dr. a kzeagoktól. Olyan feleletet kapna, mint a pesti bíró.

Mire a városatyák kinevezték magukat, megmozdult az elnöki oszongó a teremben, a szavazás befejeződött és Fábray Sándor dr. szavazatszedő küldöttségi elnök jelenlétében a választás eredményét, a főispán kijelentette, hogy a közigazgatási bizottság tagjaiul Ottenberg Tivadart, Ring Gézát, Rosenberg Miksa drt, Steinhardt Mór drt és Varjassy Lajos drt választották meg.

Minden vita nélkül elfogadta ezután a közgyűlés az 1915. évi költségvetést és a pótdó 78 százalékban állapította meg. Faragó Rezső szólt csak fel és azt kérte, hogy a hadvonulat családjai részére összegyűlt 45 ezer korona felhasználására küldjenek ki egy bizottságot, mert úgy látja, hogy az idén egyik-másik jótékony egyesület nem fejt ki szokásos működését, így például a segély tanulóknak nem kapnak ingyen ebédet, már pedig a most hozott segélyszabályi törvény szerint a rendelkezésre álló összeget népkonyha céljaira is fel lehetne használni. Varjassy Lajos polgármester ama kijelentése után, hogy a begyűlt pénzből csak a bevenniük családjaikat fogják segélyezni, a közgyűlés mellőzte Faragó indítványát. Ellenben kimondotta Faragó indítványára azt, hogy utasítja a tanácsot arra, hogy a osztonadó mai, különösen a kereskedők szempontjából, igazságtalan rendszerének megsemmisítésére tegyen május hónapig javaslatot. A polgármester a költségvetéssel kapcsolatosan betérjesztette a szervezeti szabályrendelet-tervezetet is, amelyet kiadtak a szervező bizottságnak javaslatával céljából és elismerését fejezte ki a közgyűlés Bókányi Arisztid árvaszéki ülnöknek a tervezet elkészítéséért.

A közgyűlés végül Wieser Aladár helyettes főszámvéve holtteste részére ingyen sírhelyet adományozott.

Szétszakadtak a szerb hadsereg csapatai.

(Elvágott hadosztályok. — Görög segítséget kér Szerbia. — Menekülés Nisbe.)

Tátrai tudósítás.

Budapest, december 9.

Szófia. Belgrádból utolsónak Stepanovits tábornok serege ment Nisbe. Vele mentek a hatóságok is. A visszavonulók utközben a vasutakat megrognálták.

Három szerb divízió külön-külön szakadt.

Szófia, december 9. A Kambana jelenti: Az összeállítás a timoki, maval és sumadai divíziók között megszünt, az utóbbival az osztrák-magyar csapat-előretolások folytatók. A timok-divízió visszavonult a bolgár határ irányában, a sumadai divízió teljesen izolálva van és könnyen megtámadható, hogy körükerítik. Miután megvan a lehetőség, hogy a visszavonuló szerb csapatok egyes részei bolgár területre átmenekültek, a kormány a határa katonaságot rendelt, akik a bolgár területen talált szerb katonákat lefegyverezik.

Pécs: Ma kétezerötezszer szerb hadifoglyot szállítottak a pestmegyei fogolytáborba. Köztük volt Putnik unokája is.

Pasich a felelősség mindenért.

Szófia. Nisi-jelentés szerint Pasichot kényszerítették arra, hogy megint a kabinet élére lépjen, mert senkinek sem akarta a dolgokért a felelősséget vállalni. Az ellenzék vezetői erősen kikelnék Pasich politikája ellen, amely az országot romlásba döntötte.

Szerb bolgár egyenlenség.

Bukarest. Az Universul értesülése szerint szerb politikusok kijelentették, hogy inkább legyen osztrák-magyar tartomány Szerbiából, minthogy Bulgáriának Macedóniából területet adjanak át.

Páris. A Le Temps legutóbbi számában kifejti, hogy Bulgáriának oda kell adni Macedóniát, Szalonikivel együtt. Az entente hatalmaknak feltétlen szüksége van Bulgáriára a Bulgária jogos igényét kielégítik, akkor az entente biztosítva lenne Bulgária felől.

Szófia, december 9. A sajtó egyértelműen megállapítja, hogy az új balkán szövetségről szóló entente híradásoknak semmi alapjuk nincsen. A Szerbia és Bulgária közötti viszonyban nem állott be változás és a Pasich-kabinet újalakítása sem fog ilyen változást magán után vonni. (Bud. Tud.)

Drága görög segítség.

Szófia, december 9. Szerbia száz-ezerfőnyi segítséget kért Görögországtól, mely hajlandóságot mutatott a segélycsapat küldésére, de lehetetlen feltételeket szabott.

Felrobbantott vasutak.

Róma, december 9. A Stefani ügynökség jelenti Szófiából: Az itteni lapok hírt adnak arról, hogy Szalonikiből érkező híresek értesülések szerint fegyveres macedón lázadó csapatok támadták meg a Cradetz és Demirkapu közötti nagy Vardar híd országot a mint ismeretes a híd felrobbantották. Ezután a Kodinair folyó hídját ugyancsak felrobbantották. Ezek a merényletek a szerb és görög Macedóniában uralkodó zsarnoki elnyomásnak a következményei és nem, mint a szerb és görög újságok állítják Bulgáriából jött bandák művei. Ennek az állításnak a cáfelátára elegendő emlékeztetni arra, hogy maguk a nagy orosz lapok tudósítói beutalták ezt a vidéket és megállapították a valót. Így újabb a Vardaron túl levő Prilep és Velez vidékekből menekülő csoportok igyekeztek bolgár területre, hogy megszabaduljanak a számtalan és kínos üldözéstől, amelynek állandóan ki voltak téve. A bolgár határ közelében szerb őrségekkel találkozott, amelyek tüzelni kezdtek a szerencsétlen menekülőkre, minthogy azonban az utóbbiak között voltak olyanok, akiknek fegyverük volt, válaszoltak úgy, hogy órákig tartó tüzharc fejlődött ki, amíg a menekülők áthaladtak a bolgár határon. Ebben az összeütközésben két bolgár megsebesült, néhány szerb elesett. Ez az igazi képe a helyzetnek a szerb-görög-bolgár határon.

Orosz hang a semleges Balkán ellen.

SZÓFIA. A Novoje Vremja egyik cikkében felháborodik azon, hogy Olaszország, Románia és Görögország nem foglalnak állást a szláv eszmék mellett. Semlegességük miatt parazitáknak nevezi ezeket az államokat, a melyeket Oroszország nem kárpótol majd semlegességükért.

Visszatérnek Bosznia kirabolt részébe a lakosok.

Szerajevo, december 9. Illetékes helyről nyert felvilágosítás szerint az utóbbi napokban a szerb lakosság mind nagyobb mértékben tér vissza azokba a községekbe, a melyekből csapatok előrenyomulása alkalmával elmenekültek. Az osztrák-magyar hadsereg a legtöbb szerbiai helyszéget teljesen kiürítve találta, a minnek az volt az oka, hogy a lakosság között azt a hírt terjesztették, hogy katonáink kegyetlenkednek. Csapatunk embereket magatartásának azonban csakhamar híre terjedt és ennek köszönhető, hogy a lakosság visszatért.

H I R E K. LEGÜJABB.

Erkezett éjjel 3 órakor.
(Távirósa cenzurázva.)

Konstantinápoly. Letartóztatlak hét japánt, akiket kémkedéssel gyanúsítanak. Állítólag merényletet terveztek a Goeben és a Breslau ellen.

Brüsszel. A német nehéz tüzérségnek a belga tengerparton föllállítását, amely több hetet vett igénybe, fáradságos munkával befejezték.

München. Franciaországnak most kidérült terve volt, hogy Dijon körül egy tartalékhadsereget von össze, azzal a Jura-hegység utvonalaán betör Svájcba, a svájci hadsereggel megbirkózva kieroszakolja az átjutást Svájcban, hogy így bejuthasson Délnémetországba.

Milano. Orosz hadseregnek szánt angol gépkocsiszállítmány több hajóval a Fehér tengerben befagyott.

Konstantinápoly. Egy hatalmas tuareg néptörzs a kalifa által hirdetett szent háborúhoz csatlakozott.

Brüsszel. A belga haderő maradványait most már végleg elszállították a harcveronaiból és a párisi erődövezetbe vitték.

— Brüsszel hadisarca. Berlinből jelentik: Brüsszel város hadisarcát a németek leszállították a felére, huszonöt millió márkára.

— Hősi halál. Oancea Oktávián, Oancea Athanász borossebesi főszolgabírói tisztviselő fia, 41-ik gyalogezredbeli tényleges hadnagy, akit az északi harctéren az ellenséggel szemben többször tanúsított vitézségeért. Ötletege hadi ékítményes katonai aranykeresztrel és a legmagasabb elismeréssel tüntetett ki. Lemberg melletti ütközetben szeptember hó 11-ikén hősi halált halt. A megboldogult fiatal hadnagy a múlt évben végezte a Wiener-neustadti katonai akadémiát és huszonkét éves korában halt meg a becsület mezején.

— Bittó Károly temetése. Ma délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra a felső temetőben levő családi sírboltban Bittó Károlyt, Aradmegye nyugalmazott főlevéltárosát. A nyolcvanhárom éves öreg ur temetésén testileg jelent meg Aradmegye tisztikara, ott voltak Bittó Károly régi kedves barátai is, akik őszintén megsiratták a vidám kedvű öreg urat és osztoztak a gyászoló Paris, Román és Szerb családok fájdalmában.

— Megsebesült aradi hadnagy. Bauer Ödön, Bauer Károly szőlőbirtokos, kereskedelmi tanácsos fia, aki a ...-ik gyalogezrednek tartalékos hadnagya, most arról értesítette édesapját, hogy a szerbiai harctéren súlyosan megsebesült. A háború kitörése óta szakadatlanul a tűzvonalban harcolt a tartalékos hadnagy, míg csak a múlt hónap utolsó napjaiban meg nem sebesült. Két lösebet is kapott, bal felső combjába könnyebbet, jobb felső combjába súlyosabbat, mely a csontot is áttörte. Levelében megírja azt is, hogy ezrede oly vitézül harcolt, hogy az ezredzászlót az arany vitézségi éremmel díszítették fel. A súlyosan sebesült hadnagyot a fővárosi hadikórházba szállították.

— Az aradi tizenkettős huszárok második divíziója az Aradi Közlönyhöz eljuttatott levélben mond halás köszönetet azoknak az aradi urihölgyeknek — köztük különösen özv. Rónay Jánosné és dr. Bogdán Virgíliéné urasszonyoknak, akik téli ruhanemű készíttéssel és küldéssel hozzájárultak ahhoz, hogy az aradi huszárok a zord téli időjárás kellemetlenségeit könnyebben viselhessék el.

— Halálozás Schubauer Jánosné született Nadler Emilia tegnap hosszús szenvedés után 80 éves korában elhunyt. Férjén Schubauer János vésnökön kívül nagy rokonság gyászolja a fiatal asszonyt, akit december 10-én fél négykor temetnek a Salac-utca 8. számú házból.

— Besorozott aradiak. A B. osztályú népbírók személyn ma az aradi bizottság előtt 253 szemlére jelentkezéskből 109 egyént találtak katonai szolgálatra alkalmasnak. Ezek a következők: Novák Mihály, Ifj. Oszlár Mihály, Piesz Gyula, Turtán Todor, Rainer György, Rob Potonia, Román József, Rothmüller Jakab, Radó János, Schramm Ferenc, Singer Lajos dr., Szántó Elemér, Szincsák Ferenc, Vadasdi Sándor, Vékony István, Vig István, Vörös István, Weiszberger Simon, Babuoz L. or, Berecki Sándor, Balázs József, Bakugyó Henrik, Csorba Flóra, Deutsch János, Deheleán György, Erdőresz Rozsó, Felegyházi Anna, Firneisz Herman, Freisinger Peter, Gajda Mihály, Gyömér György, Hanzik Mihály, Hecht Farkas, Kárári Péter, Keszer József, Klein Géza, Kárpáti János, Kremer Sándor, Kremer Alajos, Kampanek József, Kucsra János, Lippai Dezső, Lapuska Demeter, Manole Peter, Magold Antal, Magyar László, Niedermayer Ferenc, Soproni István, Stetina Károly, Szatmári Dezső, Szentmihályi Béla, Uj István, Weber Ferenc, Weber Miklós, Zeiner Miklós, Ábrahám Koról dr., Barkó István, Bleiceller Fülöp, Farkas József dr., Gallov Dezső, Gill Tivadar, Grosz Nándor, Hári Vilmos, Horváth György, Jankovics Miklós, Jónás Aladár, J. szomszky István, Juhász Sándor, Karakai György, Kádár Szabó János, Molnár József, Magyar György, Nagy László, Papp Pál, Páska Simon, Papai Sándor, Provinci János, Rotter Ferenc, Scheffer Dezső, Szabó Lajos, Somogyi Sámuel, S. ancu Viktor, Stern Zsigmond dr., Szabados József, Szekeres János, Szűcs Antal, Tóth János, Teltsch Henrik, Tóth István.

— Magáncsomagforgalom a tábori postákkal. December 5-től bezárólag december 15-ig minden tábori postahivatalhoz újból lehet csomagokat küldeni. A csomag súlya legfeljebb 5 kilogram, terjedelme pedig bármely irányban 60 centiméter lehet. Tartalmazhat ruházati cikkeken kívül könnyen nem romló élelmiszereket (fűtött húst, szalámit, sajtot, kétszersültöt, csokoládét, konzervet, stb.) és dohányt, szivart is. A burkolat csak vászon, vagy vízálló más szövet, avagy jól leszögezett falda lehet. A címet lehetőleg magára a burkolatra, vagy külön vászonzlapra úgy kell írni, mint a tábori postai leveleknél. A vászonzlapot nem szabad a burkolatra ragasztani, hanem tartósan oda kell varrni. Célszerű, ha a címrát másolják a csomag belsőjében el van helyezve. A feladó tartozik a szállítólevélre „saját veszélyemre” szavakat felírni. A szállítólevél szelvényére csak a fel-

adó nevét és lakását szabad feljegyezni. Bőrtámasztási díj 60 fillér. Ha a csomagot a címzettnek bármelyikből nem lehetne kézbesíteni, a talmat a rászoruló legénység közt osztják szét.

— A kassai bankok és a háború. A háborús rémületnek leggazdagabb forrása, ha az ellenség közelédtére valamely városban a bankok beszüntetik működésüket. A rémület természetesen nem egészen indokolt, mert a bankoknak ez a s kszor túzott elővigyázatossága egyáltalán nem teszi valószínűvé a tényleges veszedelmet. Különösen oly intézeteknél, amelyek valamely központi bank fiókja, könnyen érthető, ha a legutóbbi eshetőségekre is számolva, a fiók ügyének kezelését átadják a központnak. Az oroszok újabb betörése Kassán, amint ismeretes, az ottani közönség körében meglehetősen nyugtalanságot kellett. Hogy ez már teljesen oszlóban van, mutatja, hogy a bankok újra megnyitották helyiségeiket. Egy kassai lap december 8-iki száma megközi a Magyar L-számitoló- és Pénzváltó Bank kassai fiókjának nyitását, amely szerint működését központba tette át, ugyisintén a Pólsó-magyarországi Központi Takarékpénztár közönményét, hogy működését Budapestben anyaintézeténél a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnál folytatja. De ugyanebben a számban a Kassai Takarékpénztár jelenti, hogy működését december 9-én Kassán újból megkezdte és ugyanebben a számban jelenti a lap, hogy a Magyar Általános Hitelbank kassai fiókja működését hétfőn újra megkezdte. A bankok megnyitása természetesen erősen csillapította a közönség félelmét, amely különben az északi harcterről jövő kedvező hírekre is oszlóban volt.

— Kérelem. Az Arad városi gyermekkórház igazgatósága felkéri a nemesszívű közönséget, adományaival tegye lehetővé, hogy a kórházban ápoló szegény gyermekek részére karácsonyi ünnepélyt rendezhessen. Az adományok az Arad városi gyermekkórház gondnokságához a gyermekkórházba küldendők.

— Kérelem! A „Hadsereg” szerkesztősége Arad, Ferenc-tér 6. szuton kéri a közönséget, hogy a harcterről érkező leveleket, levelező lapokat, naplókat néhány napra a szerkesztőség rendelkezésére bocsájtani sziveskedjék. Elestett és megsebesült tisztek arcképeinek beküldését is kéri, a közlés díjtalan, az arcképeket 8 napon belül sértetlen állapotban mindenki visszakapja. Érdekes levelek és naplók beküldői a „Hadsereg” tiszteletpóldányára reflektálhatnak.

5729

Osztrák-magyar bank.

Az 1914. évi december 4-én megtartott kisorsolásnál kisorsolatott:

40/00, 50 éves, forintból szóló záloglevelekben
1,358.000 K és

40/00, 50 éves koronáról szóló záloglevelekben
656.000 K.

Az 1914. évi december 4-én kisorsolt záloglevelek 1915. évi április 1-én fogva úgy a jelzáloghitelpénztárnál Bécsben, valamint valamennyi bankintézetnél ki fognak fizettetni.

A f. é. december 4-én kisorsolt és a korábbi kisorsolásból még fel nem vett 40/00 záloglevelek számjegyzéke a nevezett pénztárnál és valamennyi bankintézetnél kívánatra ingyen kiszolgáltatik.

A kisorsolt záloglevelek kamatoztatása az illető kisorsolás után legközelebb következő szelvényhatáridővel megszűnik, tehát a f. é. december 4-én kisorsolt zálogleveleket illetőleg 1915. évi április 1-én.

Budapest, 1914. évi december 4-én

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Popovics

kormányzó.

Schlumberger

Schmid

5795

tanácsos.

vezérutká.

Egy alkalmi vétel kapcsán sikerült nagyobb mennyiségű I. r. tűzifát olcsón megvásárolnom. Ennek következtében azon kedvező helyzetben vagyok, hogy

apritott tűzifát

rendkívül jutányos áron árusíthatok.

— Kívánatra házhoz is szállítom. —

Tisztelettel

Virág Kálmán

Arad, Erzsébet királyné-körút 59.

Telefon 65. sz.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 5786

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rakára.

Gyermek-kocsik nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és játéktáru üzletében 1861

Arad, Szabadság-tér 2h

Posta - Ládák

szabályszerű, előírtas, tábori postacsomagok szállításához kézen összeállítva (vagy nagybani eladásra mint szegszetlen ládarecsék) nagy mennyiségben, különböző nagyságban szonali szállításra kaphatók: Pollak Sándor gőztégla-gyári irodájában Aradon, Nádor-utca 14. Telefon 938. 5790

Tűzifa

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vaggononkinti vételnél **Körösvölgyi Pál** - **karakár András** - **tér 5. Telefon 651**

Száraz tölgy szőlőkaró is kapható.

avé Portorico finom K. 19. —
avé Ceylon legfinomabb 20. —
avé Aranyjáva 21. —
avé Cuba Imperial 22. —

Szavatolok nemes fajokért. Netto 5 kilogrammos zacskókban vám és portómentesen házhoz szállítva. Szétküldi 5699

OCSIS LŐRINC

Trilesti kávé exportház.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242 Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villamos világítási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket és minden a szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos főzőedényeket, villamos vasalókat, villamos hajszűrő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villamos cikkeket.

Bérbe adatik

méltóságos bérő Bohus Lajos ur bérpalotájában a színházzal szemközt, az Atzél Péter-utca nyíló egy tágas díszes előkelő

üzlethelyiség

mellékhelyiségeivel együtt; továbbá bérbe adatik a Zinyi utcára nyíló még két szép üzlethelyiség. A helyiségek központi fűtéssel vannak felszerelve. Értekezhetni alólírott házigazdnokkal 5701

Bódy Bódog

Ajánlok

katona, tábori, deák, sodrony és kárpított vaságyakat, vasmass-dókat, éjjeli szekrényeket, gyermekágyakat, és kocsikat, sodrony ágybetéteket, és nyugágyakat, magányos és kárpított madracokat, divánokat, afrik és lőszőr madracokat, réz és félréz ágyakat, réz mosdók és réz éjjeli szekrényeket. Egész háló szoba, szálloda, kávéház, kórház és intézetek berendezését, ruha állványokat, fa- és széntartókat, lábtörőket, levarott szalmazsákok, kocsi ülések, rézkarni-ok, szoba kiset és bidet, vasútház, egy berakott sparhet, homok hordó mészáros és hentes kis stráffkocsi, és kézi kocsi.

Garai Károlynál

József főherceg-ut 11. szám, Karolina-utca sarkán lévő butor üzletben. 5237

A Karácsonyi és Újévi

ajándékok bevásárlása alkalmával mindennemű takarékskodni kell!

Dacára a nagy drágaságnak, alkalmat nyújtok a nagyérdemű közönségnek arra, hogy az aiant felváltott árukat, míg a készlet tart, feltűnő

olcsó árban

nálam beszerezhesse. Nagyobb vétel folyán én is olcsón jutottam hozzá, tehát olcsón adom a legjobb minőségű

Kosztüm-kelméket	Vásznakat
Férfi szöveteket	Asztalneműket
Barchetákat	Szőnyegeket
Fanelokat	Ágyterítőket
Török-kendőket	stb. dolgokat.

MAUTNER R.

olcsó áruház 5785

Arad, Hunyadi-u. 1.

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat vas és réz-butorokban, kerti bútorok, i. termékek, kórház és szálloda-berendezések szolid és erős kivitelben. Sodrony-agybetétek vas- és fa-erettel minden mórebén a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

3 áhelyiség: Aulich L.-utca 4 Üzlethelyiség: Zinyi-utca.

Gyári telefon 423.

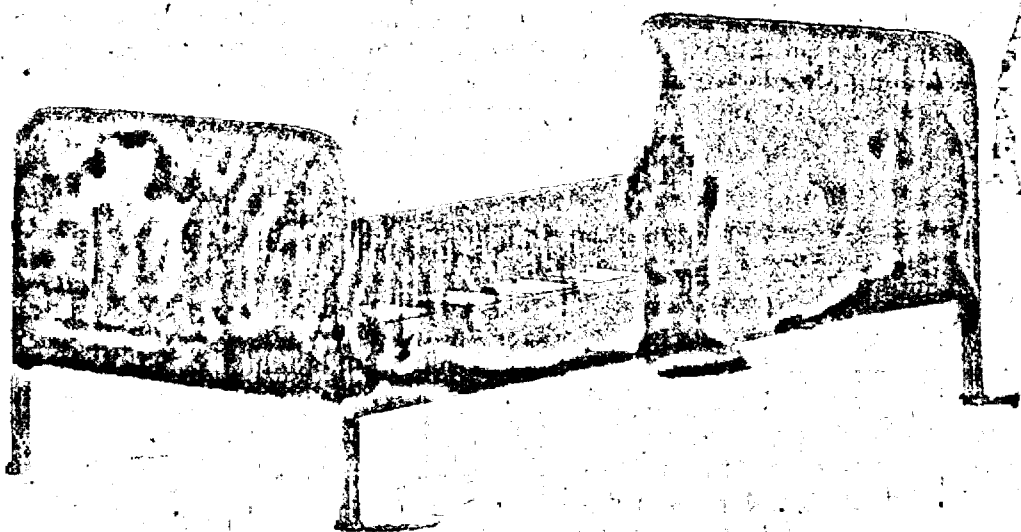
Képes árjegyzőket kívánatra díj és bérmentve küldünk.

Vas megrendeléseket kér, tisztelettel: 5697

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor gyárosok.

A lapított 1893-ik évben.

Lakatos és fényező munkák felvételnek.

